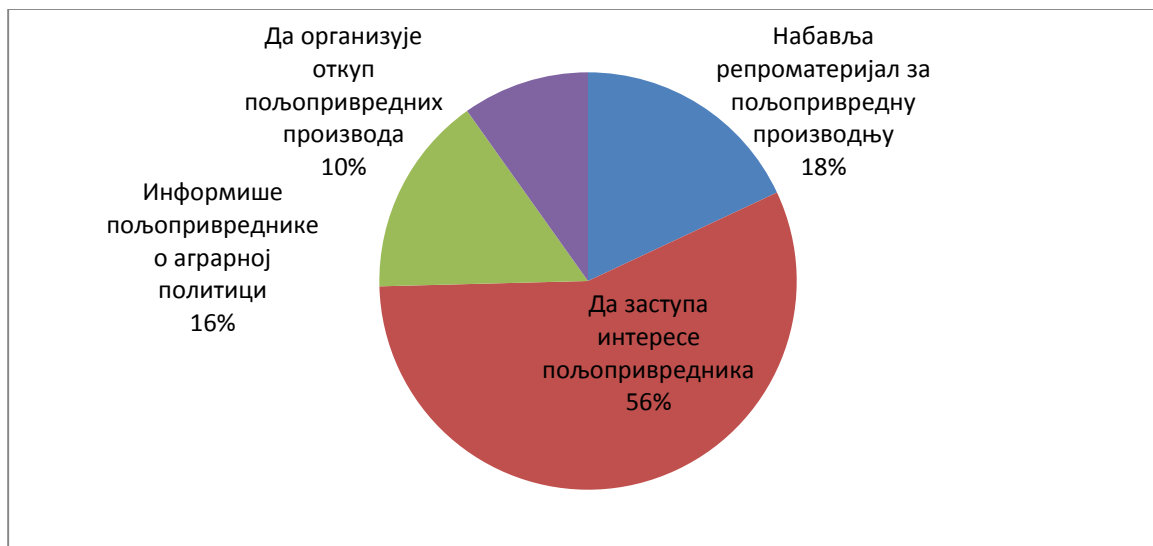

Графикон 1. Основна функција пољопривредне задруге је да:

Резултати ове анкете су потврдили да пољопривредници препознају основну улогу и функцију задруга која се огледа у организовању пољопривредне производње кроз кооперацију и откуп производа од пољопривредника. Ово додуше, по речима и коментарима присутних зависи од задруге до задруге из разлога што је свака управа у задрузи на неки начин специфична и самим тим им се и приоритети разликују. Док је неким аважније да откупе што више производа од својих коопераната-задругара, другима је у циљу да дистрибуирају што више репроматеријала. Конкуренција коју задруге трпе, није у свим местима иста. У местима где постоји конкуренција, и управа у задрузи је енергичнија. Међутим, присутан је тренд смањена пословања са задругама. Проблеми са невраћеном имовином, само су једни са листе проблема који им отежавају пословање. Новоосноване задруге и друга правна лица која се баве идентичном делатношћу немају тај проблем па им је пословање олакшано. Интересантно је да је само 1% анкетираних сматра да задруга може и треба да им обезбеди информације о аграрној политици. Очигледно се задруге посматрају само као неко ко организује производњу. После спровођења овог пројекта, сматрамо да ће се ово променити и да ће пољопривредници схватити да информације о аграрној политици могу да добију не само преко удружења пољопривредника, него и преко пољопривредних задруга. С тим у вези на крају пројекта, све задруге ће бити умрежене у систем информисања електронским путем о аграрној политици и самим тим сви они који са задругом и сарађују имаће могућност да буду и информисани на време и то пре других пољопривредника. Самим тим, пољопривредници ће схватити да имају корист од удруживања и број оних који се пословно повезују кроз удружења и задруге ће расти. Обзиром да на територији Општине Рума постоји само 7 пољопривредних задруга на 17 насеља, постоји простор и потреба за оснивањем нових задруга.

Графикон 2. Основна функција удружења је да:

Сасвим очекивано је да велика већина од 56% анкетираних сматра да удружења треба да заступају интересе пољопривредника. У светлу дугогодишњих протеста пољопривредника који су актуелни и ове године, удружења преузимају улогу гласоговорника и бораца за права пољопривредника када они сматрају да им је егзистенција угрожена. Иако тек око 7% пољопривредника припада неком удружењу, њихов број се знатно увећава када је неки проблем у питању, али како се брзо скупе тако се брзо и разиђу. Нашим пољопривредницима треба приближити значај удруживања јер само тако ће моћи да преживе време које долази. Споразум о стабилизацији и придруживању, као и неприпремљеност наше државе, рефлектовали су се на пољопривреду у смислу неиздрживе конкуренције која долази из развијених земаља Европске уније. Иако је то лоше по нашу пољопривреду, позитивно је то што ће пољопривредници схватити да треба да се удружују и да само заједно могу нешто да ураде. Информације о мерама аграрне политике као и другу врсту информације много је лакше спровести уколико имате јака удружења која укупљају већи број чланова и која имају модерну комуникацију са свим својим члановима на начин како то ради Удружење пољопривредника Општине Рума са којим смо тесно сарађивали на пројекту. Наиме, то удружење има све своје чланове електронски умрежене и са таквим удружењем лако пласирате било какву информацију великом броју људи за неколико секунди. Повећане активности увођењем електронског умрежавања пољопривредника су евидентне. Чињеница да 18% анкетираних сматра да удружење треба да набавља репроматеријал, само потврђује чињеницу да један део пољопривредника меша улогу удружења и задруга. Задруге служе да организују производњу обзиром да су удружења регистрована као непрофитне организације. Иста ситуација је и са откупом пољопривредних производа. У овом случају, тек 10% пољопривредника се изјаснило да удружења треба да организују откуп пољопривредних производа. Опет се улога задруга приписује удружењима. Информисање о мерама аграрне политике са 16% анкетираних је добар показатељ, али ипак би тај број требао да буде већи. Овај број би требао да буде већи сигурно у наредном периоду из разлога што су удружења на међуопштинском нивоу у склопу овог пројекта потписала протоколе о сарадњи те се очекује и повећање размене међусобних информација како између удружења, тако и између чланова удружења потписника протокола. Постоје најаве да ће се у наредним периоду постићи коначан

договор о заједничким едукацијама пољопривредника на тему IPARD фондова које ће спровести Удружење пољопривредника Општине Рума у сарадњи са другим удружењима из Источног Срема са којима ово удружење има потписане протоколе о сарадњи.

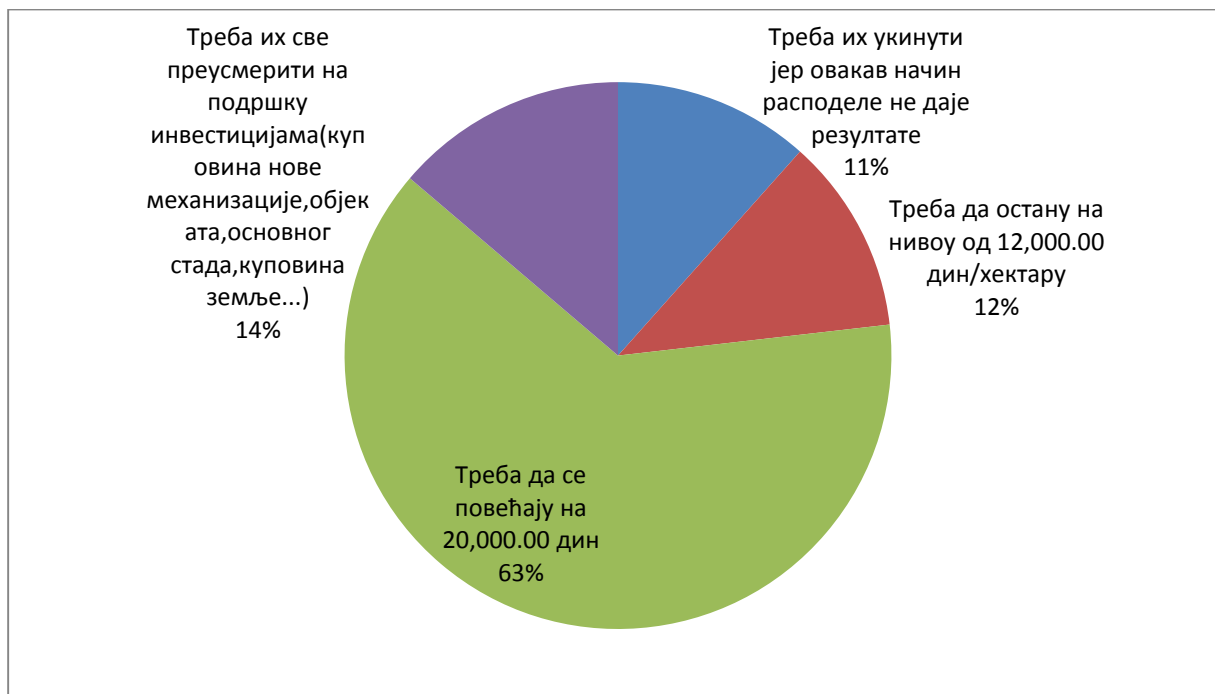
Графикон 3. Дали сматрате да су пољопривредне задруге неопходне:

Интересантно је да је 94% анкетираних изјавило да су задруге неопходне. Међутим уколико узмемо податак да је у једној ранијој анкети, 53% анкетираних изјавило да је члан пољопривредне задруге или удружења, долазимо до закључка да је већина присутних на предавању у уској повезаности са задругом када је пословање и организовање производње у питању. Обзиром да су пољопривредне задруге учествовале у организацији предавања, нормално је да су задругари чинили већину анкетираних. Сви су сложни у оцени да су задруге неопходне, али приметно је да је већина задруга у проблемима због нерешених имовинских питања и због чињенице да им није враћена земља која је кроз пољопривредне комбинате продата на лицитацијама другим правним лицима. Обзиром да је тако задруга сведена (не све) само на трговину, али не и на сопствену производњу, оне се налазе у оштрој конкуренцији, често и неравноправној са другим правним субјектима који се баве истом или сличном делатношћу. У немогућности да раде „нелегалне“ послове као други, број задругара и коопераната им константно опада. Ово представља зачарани круг где се од задруге очекује да има повољније услове од некога ко своје производе продаје „лакшим“ путем. Изложени су бескрајним судским процесима и сталним контролама пословања. Самим тим задруга се свела као купац пољопривредних производа у крајњој нужди. На самом терену, постоје задруге "старог" и "новог" типа. Старе задруге послују из периода СФРЈ и имају доста проблема, док задруге које су настале скоро, немају тих проблема и окупљају мањи број већих пољопривредних газдинстава. Те задруге углавном не послују по задругарским принципима и често су то такозване "породичне" задруге у којима не може свако да буде како члан, тако ни кооперант. Ипак, не треба их занемарити и треба их искористити како би се информације о мерама аграрне политике преко њих прослеђивале пољопривредницима као крајњим корисницима. У склопу овог пројекта, све задруге са којима смо

имали сарадњу, умрежићемо електронски како би им прослеђивали актуелности из домена аграрне политике. Све едукативне материјале ћемо прослеђивати пољоприврвдницима преко задруга . Основна идеја нам је да их усмеравамо у задруге како би они почели да више сарађују са својом задругом, а то ће урадити оног момента када схвате да имају користи од своје задруге и то не само у склопу кооперантског односа него и информационе користи о мерама и прописима у аграру.

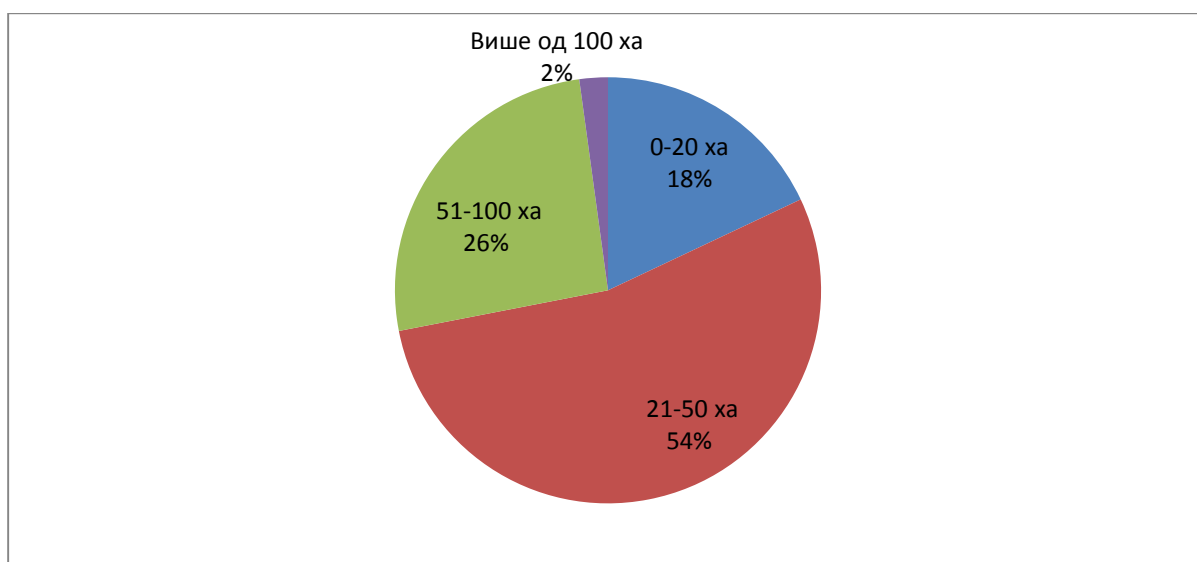
Графикон 4. Колико би требало да износе основне субвенције по хектару:

Нормално је да се већина од анкетираних, њих 63% изјаснила да субвенције треба повећати на 20,000.00 динара/хектару. Пратећи неповољне климатске услове протеклих година, дугове који се из године у годину преносили и ниске цене пољопривредних производа, субвенције су биле нешто на шта су пољопривредници рачунали како би поправили своје финансијско стање. Међутим, финансијска ситуација у држави и константни проблеми у аграру,онемугућавају да се њихове жеље увек и остваре. Обзиром да се наша земља налази на путу придруживања ЕУ, интересовање, али и све више информација о ЗПП(заједничка пољопривредна политика)почело је да стиже до наших пољопривредника који сматрају да је проблем наше конкурентности у ниским субвенцијама у односу на њихове колеге из ЕУ.Изненађује чињеница да се 11% анкетираних изјаснила да субвенције које се деле на овај начин треба укинути јер не дају резултате. У разговору са пољопривредницима , дошло се до закључка да су то пољопривредници који не узимају државно пољопривредно земљиште због проблема око лицитирања и давања пољопривредног земљишта у подзакуп које је кажњиво, али нико још није кажњен због тога(бар не на нашем терену). Они су изреволтирани што неко ко крши прописе у реалности још добије и субвенције, а они који земљу раде не могу да дођу до још земље због тих "лажних"лицитатора државне земље.Исто тако , неки , њих 12% сматрају да у износу не треба ништа мењати. Њихов

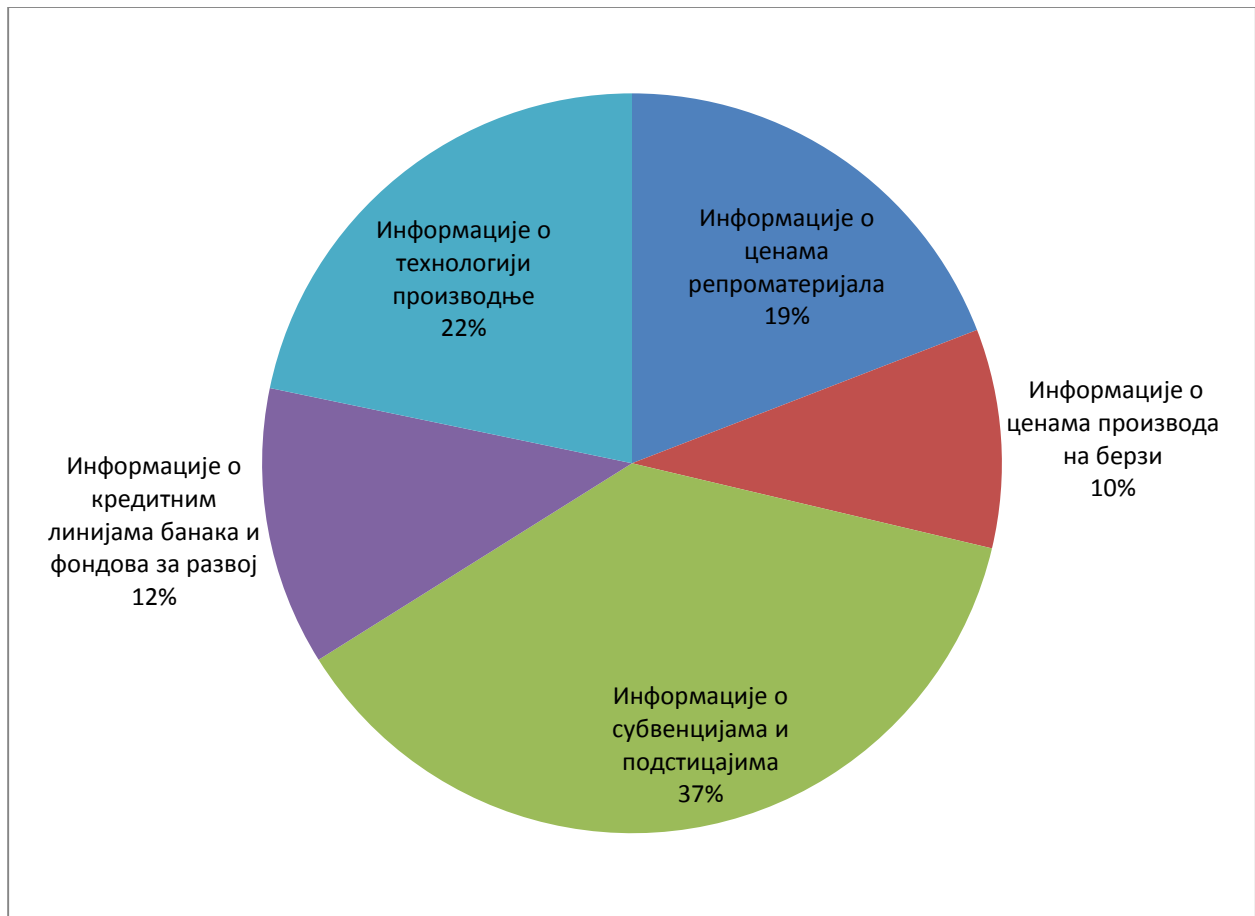
став се заснива на размишљању да држава ни ове субвенције не може да исплати на време и у роковима, и ако би их још повећала, настали би још већи проблеми и кашњења у исплати од тренутних. 14% испитаних сматра да директне подстицаје који се добијају на земљишни фонд само зато што имате пријављену земљу у регистру, треба укинути и преусмерити их у инвестиције. Овај проценат се углавном односи на оне који се само баве услугама у пољопривреди, који немају много пољопривредног земљишта, али су због природе свог посла опремљени са доста пољопривредне механизације. Већина је таквих, али постоји и мањи број оних који се баве прерадом и који сматрају да већи доходак, односно профит може да се оствари не само повећавањем броја хектара који се обрађују него прерадом пољопривредних производа. У том случају није неопходно поседовати пуно земљишта него скупу опрему.

Графикон 5. Колика је по вама оптимална величина газдинства у сувом ратарењу:

Апсолутна већина анкетираних, њих 54% се изјаснила да је површина од 21-50ха сасвим довољна површина земљишта за раст и развој једног пољопривредног газдинства. Овај податак се доста разликује од податка који је пласирао Пољопривредни факултет у Новом Саду, који је 2006. године објавио податак да је оптимална величина пољопривредног газдинства 100 ха у сувом ратарењу. Обзиром да знамо колико је пољопривредна техника и технологија производње унапређена од тада, сматрали смо да ће се већина анкетираних изјаснити за веће категорије величине ближе 100 ха, међутим није тако било.

Графикон 6. Које информације су вам најзначајније за ваше пословање:

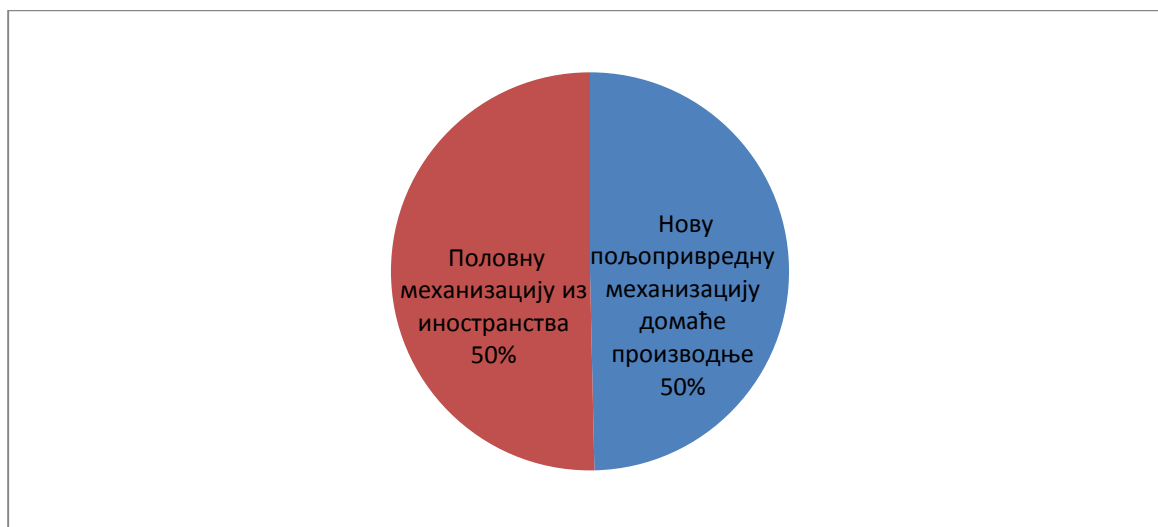
Неинформисаност и неразумевање пољопривредних произвођача конкурса из области пољопривреде и руралног развоја је константан проблем. Недостатак информација и пропуштање прилике за унапређење свог пословања, доводи до незадовољства пољопривредника. Уочени проблеми на терену за последицу имају недовољну искоришћеност бесповратних средстава (52,77% пољопривредника је поднело захтев за регресивно гориво, а 81,19% је поднело захтев за субвенције, подаци добијени из Управе за трезор за сремски регион за 2013-ту годину).

Пољопривредници су упознати и са основним врстама подстицаја у ЕУ и другим питањима која се тичу пољопривреде, али само површно. Из тог разлога урадила се дисеминација података које је Привредна комора Србије наменила пољопривредницима Србије на путу у ЕУ у виду приручника.

Интерактивним учешћем произвођача прошло се кроз обрасце који су неопходни при аплицирању за бесповратна средства. Приближавањем конкурса Покрајинског секретаријата за пољопривреду и Министарства пољопривреде, пољопривредницима се предочило на коју и колику помоћ могу да рачунају. Добијене информације ће им омогућити да боље планирају у које линије производње на ПГ треба да усмере своје ресурсе. Пољопривредници су увидели да је корисно бити члан удружења пољопривредника и пољопривредних задруга због едукација о постојећим прописима и подстицајима и о томе шта их чека на путу прилагођавања прописима у

ЕУ. Са друге стране, приметно је да је 37% анкетираних изјавило да их подстицаји и субвенције највише занимају. Низак доходак у пољоприведи је сигурно један од разлога за то, али и чињеница да често субвенције добију, а да не морају ништа да улажу у производњу. Повећана активност Секретаријата за пољопривреду, несумњиво је код њих побудила интересовање за улагање у опрему из разлога што је Секретаријат за пољопривреду показао експедитивност и стручност у брзини обраде захтева тако да се на повраћај средстава није дуго чекало. Информације о технологији производње су на другом месту по значају за анкетираних. Цене репроматеријала су на трећем месту. Оно што је интересантно је да је интересовање за кредитне изворе доста скромно. Свега 12% анкетираних се изјаснило да им је битно да знају како стоје ствари са кредитним финансирањем у пољопривреди. Страх од кредита је присутан без обзира на висину камате. Неизвесност пословања, одиграла је своју улогу када су кредитна задужења у питању. Обзиром да у 2015-ој постоји синхронизација секретаријата за пољопривреду, Покрајинско фонда за развој пољопривреде и Развојног фонда Војводине, сматрамо да би овај проценат био далеко већи јер су и фондови активнији са својом понудом. Не чуди што су цене последње на петом месту по рангирању. Велика већина пољопривредника само "прима" информацију о цени пољопривредних производа и на њу не могу директно да утичу.

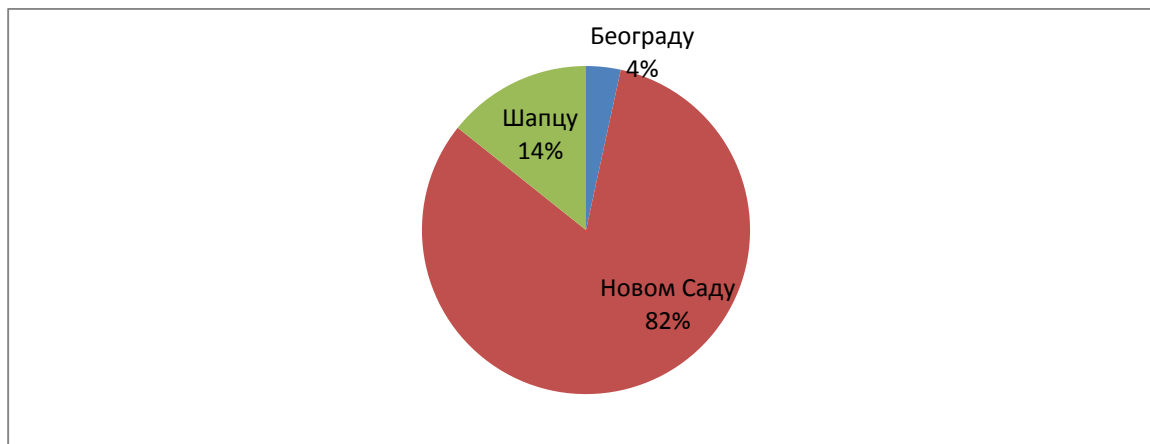
Графикон 7. Да ли бисте пре купили:

Обзиром да 50% пољопривредника жели да купи нову пољопривредну механизацију, можемо доћи до закључка да се наша индустрија пољопривредних машина добро показала на терену. Обзиром да знамо у каквим се проблемима наша индустрија пољопривредних машина налазила, грешка је што се у њу није уложило јер је евидентно да постоји тржиште и потражња за пољопривредним машинама домаћег порекла. Са друге стране, обзиром да се друга половина анкетираних изјаснила да би радије купила половну механизацију из иностранства, стиче се утисак да су ти пољопривредници или имали лоша искуства са домаћом механизацијом или да њихове потребе превазилазе оно што домаћа механизација може да им пружи. Ипак, можемо запазити да се на нашим пољима све више може приметити пољопривредна механизација стране производње. Исто тако можемо приметити да се ради о увозу половних машина које су старе у

просеку преко 15 година са великим бројем радних сати где су трошкови одржавања доста високи. Обзиром да смо ми пољопривредна земља, невероватно је да немамо домаћу производњу пољопривредних машина.

Графикон 8. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство налази се у:

Један од проблема који је константно присутан је и мешање нивоа власти који учествују у аграрној политици када је подстицање пољопривреде у питању. Пољопривредници су навикли да се све што се од подстицаја добија, добија искључиво од Републике Србије, односно од Министарства пољопривреде. Политика намењена пољопривреди од стране покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство у последње 4 године која се огледа у више десетина конкурса на која пољопривредници и удружења могу аплицирати и добити бесповратна средства, резултирала је тиме да је АП Војводина кроз покрајински секретаријат за пољопривреду, почела бити посматрана као значајан извор помоћи у аграру. Самим тим, најављена, а касније спроведена акција синхронизованог деловања секретаријата за пољопривреду на једној страни и кредитних извора АП Војводине на другој страни (Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство, Развојни фонд АП Војводине и Гаранцијски фонд АП Војводине) умногоме је допринела да се АП Војводина наметне као озбиљан играч у домену аграрне политике и развоја пољопривредних газдинстава. Нимало једноставан систем на састанцима је приближен пољопривредницима и они полако схватају да је АП Војводина озбиљан субјект на кога они могу да рачунају у свом развоју. Недвосмислено је и да је спроводећи овакав нимало једноставан систем, АП Војводина показала да има озбиљне намере да унапреди своја пољопривредна газдинства. Иако 18% пољопривредника још увек не зна да је покрајински секретаријат у Новом Саду, ово је добар показатељ је би овај број да секретаријат није имао мере подстицања у аграру на начин на који их је имао ове 4 године, овај број би био далеко мањи.

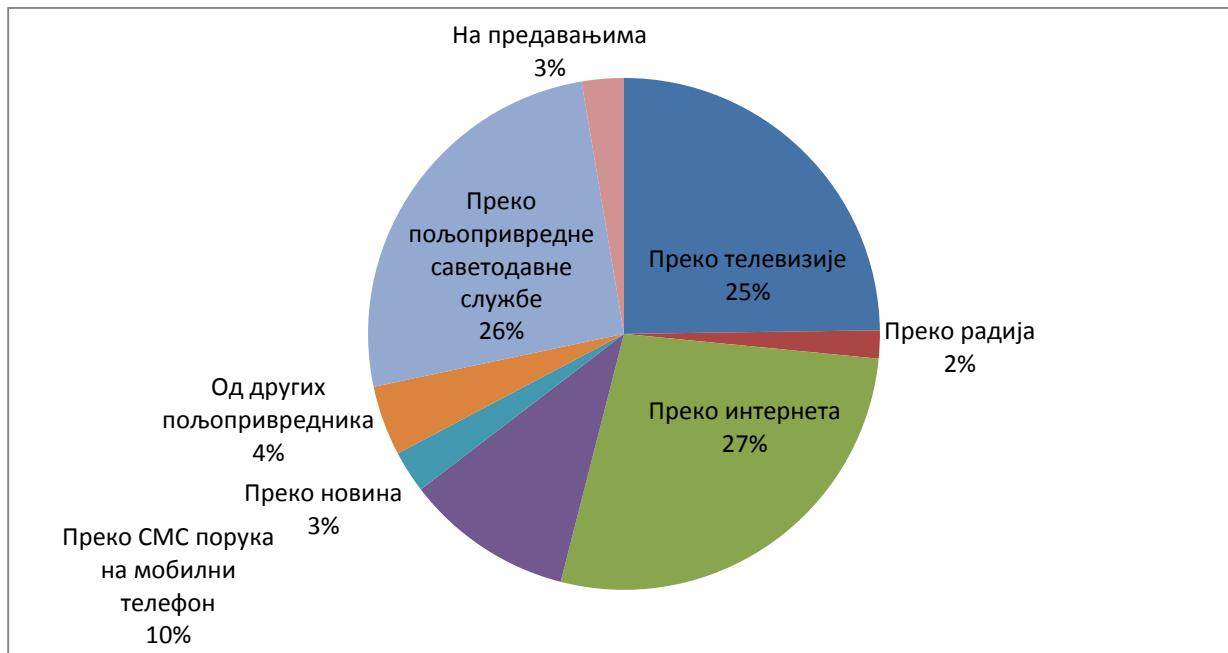
Графикон 9. Цене пољопривредних производа одређене су:

63% анкетираних сматра да се цене не одређују на тржишту, него да се цене "намештају" на штету пољопривредних произвођача. Ова констатација може имати утемељење у реалности да некада цене на нашем тржишту не прате цене у окружењу. Уколико се цене одређују на слободном тржишту, то не би смео бити случај. Ипак, приватизацијом друштвених предузећа-агрокомбината велики део, скоро сав део складишних капацитета отишао је у руке неколико људи. Они који су те складишне капацитете градили и остали без икаквог власничког удела и било каквог начина контроле свог производа од момента предаје на складиштење, препуштени су на милост и немилост откупљиваћима. Оног момента када пољопривредник преда своју робу у складиште, он фактички нема никаквог утицаја на цену и у пракси је одомаћен случај да робу "мора" да прода ономе ког кога је и складишти јер уколико жели да своју робу прода другоме, складиштар му наплати лагер тако да му се то не исплати иако можда има већу цену у понуди. Самим тим пољопривредници сматрају да у њихова права оштећена и да прерађивачи одређују цену која њима одговара, а да много не оштете произвођача. Број јавних складишта је занемарљив када се упореде капацитети који су опредељени за ту намену. Број јавних складишта је такође јако мали. Мењање уговора у току производње (као код шећерне репе на пример) је очит пример утемељења њиховог става, где фактички у потпуности зависиш од организатора производње са којим имаш потписан уговор за који сазнаш да не вреди ништа у току производње јер ти прерађивач смањи цену за 20% и ту ту не можеш ништа. 8% анкетираних је узјавило да држава одређује цене. Ово је делимично тачно. Држава не одређује цене директно, али индиректно да. У годинама које су иза нас, када је цена пшенице износила и 30 дин/кг, наша држава је забранила извоз и самим тим за пар дана оборила цену на 20 дин/кг, односно за читавих 33%. Улога државе је неспорна, али она треба да се огледа у успостављању правила игре, спровођењу правила и прописа и што мањег мешања у економију. 29% анкетираних сматра да тржиште све одрађује само. Ово дефинитивно није случај у ратарској производњи док се за остале видове производње као што су воћарство и повртарство то може рећи. Сточарство је још једна грана пољопривреде у којој чињењем, односно чешће не чињењем често имамо поремећаје на тржишту који се

покушавају парцијално решити уместо да се направи реалан план који може да се спроведе у дело.

Графикон 10.0 мерама аграрне политике информишем се:

Обзиром да електронски медији имају апсолутну предност у овом случају (интернет, телевизија, радио и смс укупно имају 54%), долазимо до закључка да су састанцима присуствовали пољопривредници млађе доби којима употреба технологије није страна. Обзиром да учешће електронским медија има доминантну улогу, можемо слободно претпоставити да су у питању пољопривредници који траже сами информације о подстицајима активно и да су то комерцијална пољопривредна газдинства. Од ових ствари које се тичу електронских медија, телевизија иако је на другом месту, тешко да може да пружи детаљне информације. Обично је то прва површна информација која се може проверити на више начина, али што се аудиторјума на нашим састанцима тиче, претпостављамо да је то интернет. Обзиром да је тема пројекта била информисање о мерама аграрне политике кроз различите облике удруживања у пољопривреди, присутнима смо скренули пажњу да могу све што их интересује у вези финансија, односно субвенција, могу пронаћи на ускостручном веб сајту www.subvencije.rs. Указана им је и могућност како и на који начин могу бити информисани и путем смс система о субвенцијама и подстицајима у пољопривреди. Помоћ у том делу састанака одрадило је Удружење пољопривредника Општине Рума које своје чланове информише путем смс о субвенцијама. Пољопривредници су позитивно реаговали. Очекујемо повећан број корисника како сајта о субвенцијама тако и смс сервиса што ће недвосмислено утицати на повећану информисаност на терену не само Источног Срема (посебно Општине Рума), него и шире. Запажена је и значајна улога Пољопривредне стручне службе Рума која по ономе што су анкетирани изјавили обезбеђује информације за 26% анкетираних. Ово је нормално за очекивати обзиром да је ПСС Рума доста активна на терену и константно присутна у медијима, тако да можемо слободно рећи да је укључена у сваки вид пољопривредног живота и

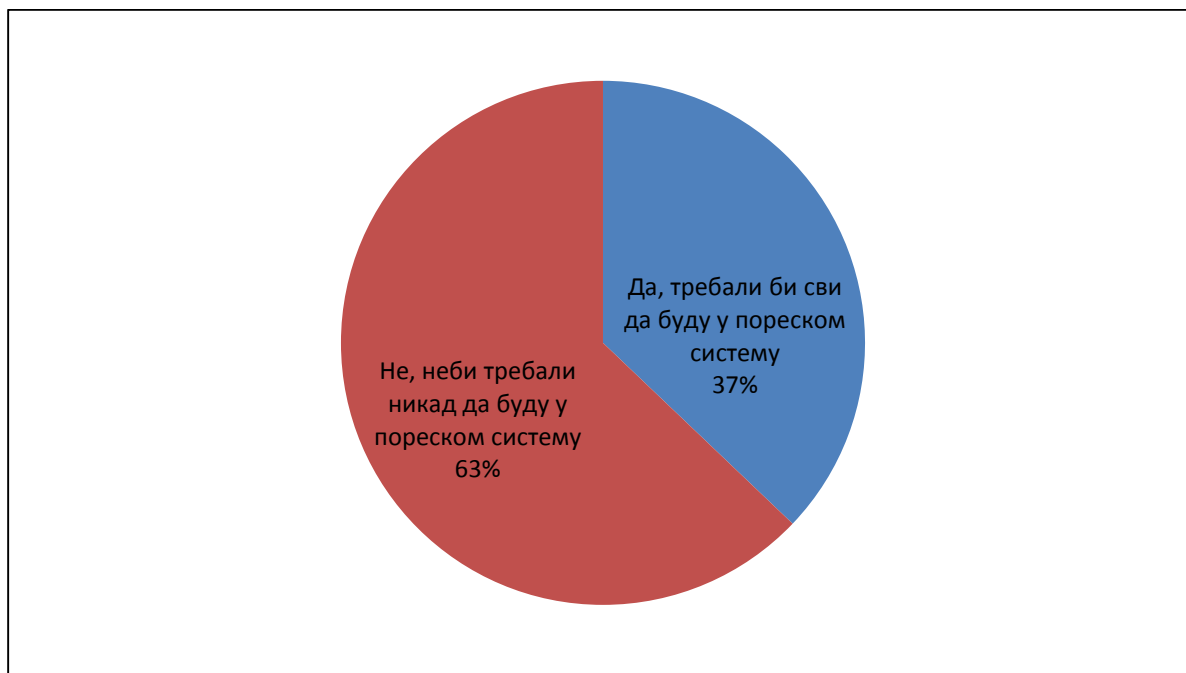
свега што се у пољопривреди ради.Изненађујући је ипак мали процентуални удео штампаних медија. Са свега 3% учешћа, тешко да ће овај начин информисања о мерама аграрне политике допрети до већег броја пољопривредника. Овде се првенствено мислило на новине, а не на стручне публикације. Новине обично садрже нешто што се већ чуло на телевизији, те можда из тог разлога и не привлаче неку посебну пажњу пољопривредника.Да је питање било другачије постављено и акценат стављен на стручну литературу, сматрамо да би овај проценат био већи.Скупови као начин информисања имају низак проценат учешћа по нашем мишљењу што се на скуповима који се иначе организују за пољопривреднике преко задруга припреми обично више тема са више предавача где се свако не удубљује у тему, него само изнесе основне ствари. Скупови по нашем мишљењу треба да буду ускостручни на којима се обрађује само једна тема са простором за постављање питања и отворену дискусију. Скупови обично служе да пољопривредник упозна особу која може да му помогне у решавању његових проблема .

Графикон 11. Да ли субвенције и други подстицаји треба да буду условљени са осигурањем производње:

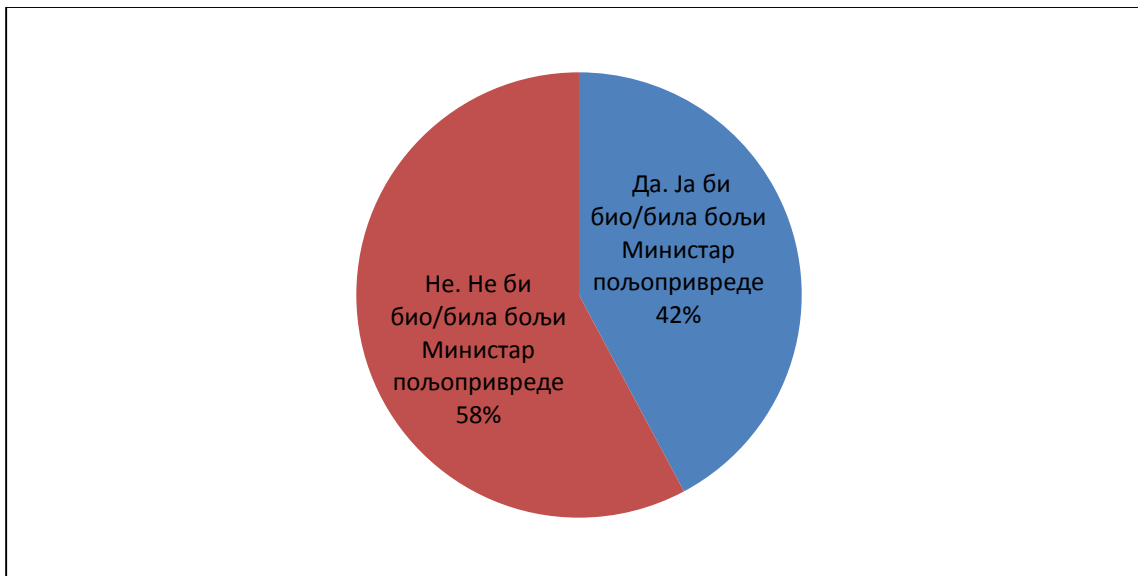
Са 8% површина које се осигуравају, Србија је далеко од просека развијених земаља где је тај проценат висок(Аустрија 78%). Међутим, осигурању су склона средња и велика пољопривредна газдинства која много улажу и баве се интензивном производњом. Када је у питању условљавање субвенција осигурањем пољопривредне производње, на наше изненађење 39% анкетираних се изјаснило да треба. Уколико се упореди податак о укупном броју осигураних површина са бројем оних који сматрају да субвенције треба да буду услољене осигурањем, можемо доћи само до закључка да су присутни на предавањима припадници средњих и већих пољопривредних газдинстава. Увођење оваквог начина субвенционисања постоји у земљама у окружењу(Бугарска нпр.). Осигурање производње, посматра се као редован трошак, а уколико се узме у обзир регресирање премије од стране Министарства пољопривреде од 40% и додатни попуст уколико се наступа удружено према осигуравајућој кући, осигурање се и не посматра као велик издатак. Ипак, постоји одређено неповерење у осигуравајуће куће када дође до штете. Највећи проблем је што већина осигураника не чита уговор о осигурању пре потписивања истог. Најбитније ствари у уговору су написане "ситним словима"(период активације полисе, учешће у штети, процена штете, пријава штете....).Ипак, ови проблеми се могу превазићи теснијом сарадњом са осигуравајућим кућама.

Графикон 12. Да ли сматрате да би пољопривредници требали да буду сви у пореском систему:

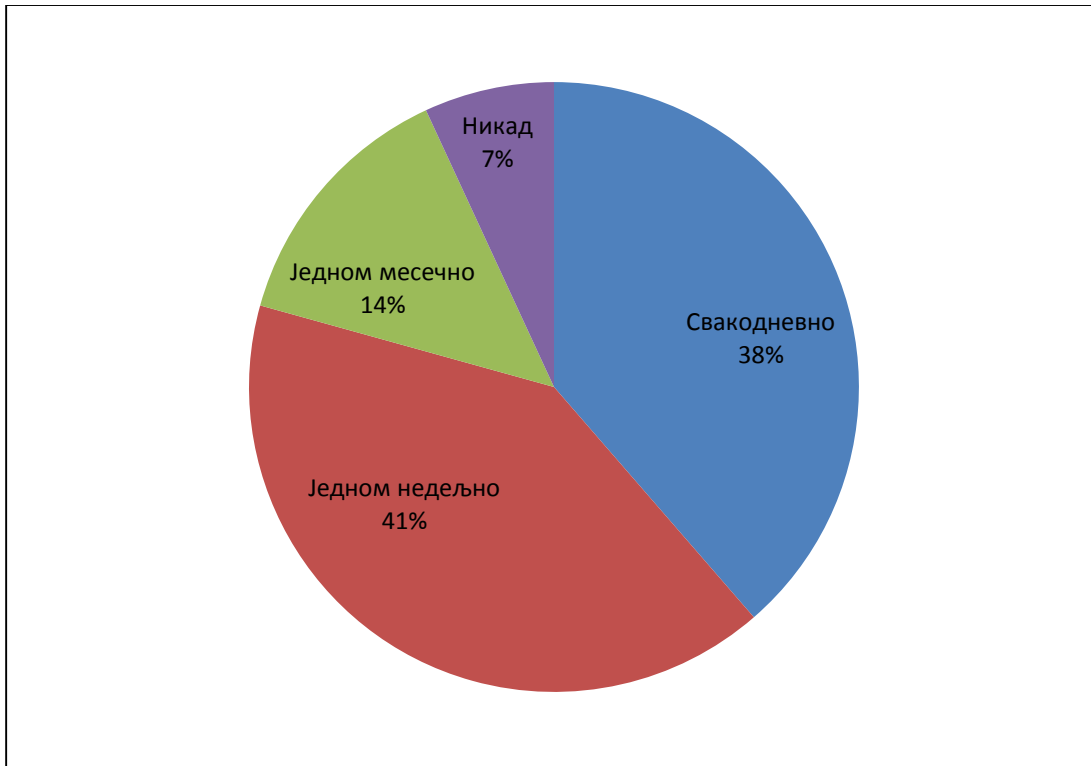
Негативан однос према пореској евиденцији, огледа се у чињеници да је ступањем на снагу Закона о порезу на имовину, порез на пољопривредно земљиште увећан и да он у обзир не узима класу, односно квалитет пољопривредног земљишта. Порез је исти за најбоље и најлошије земљиште. Локалне самоуправе имају начин да тај порез смање, али смањивањем пореза на пољопривредно земљиште, они умањују своје приходе. Обзиром да су локалне самоуправе углавном у финансијским проблемима, мало је вероватно да ће се овај порез и смањити. Накнада за одводњавање је посебно негативно оцењена из разлога што услед честих забаривања земљишта, канали који служе за одводњавање, нису у функцији. Из разговора са пољопривредницима, може се закључити да они немају ништа против да нешто плате, али они желе да виде учинке тих својих плаћања. Такође сматрају да порез није праведно разрезан и изражавају сумњу да га сви плаћају. Такође када је у питању вођење евиденције на пољопривредном газдинству (пословне књиге), и ту су анкетирани доста скептични. Иако им је укратко представљено које су предности ако сте у ПДВ-у уколико инвестирате, ипак велика већина њих не жели да води књиге на свом пољопривредном газдинству.

Графикон 13. Да ли сматрате да би ви били добар Министар пољопривреде:

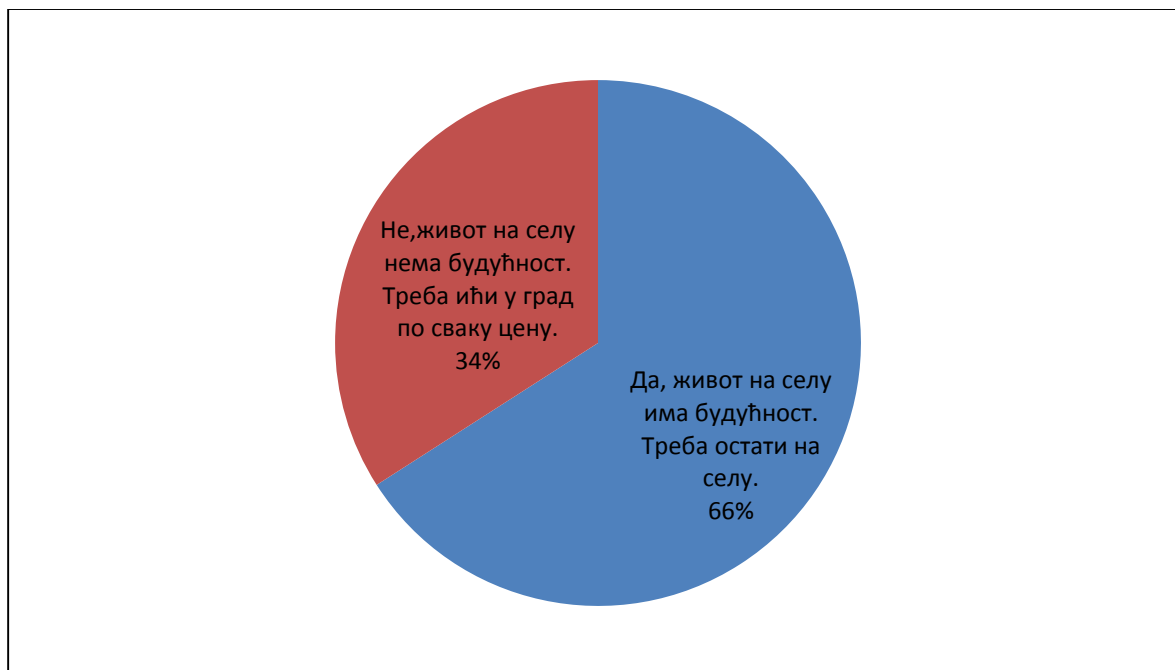
Овај резултат анкете не чуди из разлога што је велика већина наших пољопривредника нижег степена образовања. Иако су добри произвођачи, они смарају да не би били и добри министри пољопривреде. Разлог за то лежи у самоподцењивању због посла којим се баве. Сам термин "сељак" је везан за нешто негативни и назадно, те је самим тим код њих изражен тај осећај подцењивања себе и несигурности. Посао министра схватају као непотребно компликовање једноставних ствари и сматрају да се у том свету неби снашли јер они увек имају једноставна решења која примењују у пракси. Из разговора са њима може се закључити да они никада нису имали министра који је заступао њих и њихове интересе. Замерају што ниједан министар није дошао "из бразде" јер сматрају да би такав министар боље разумео саму проблематику у аграру. Они желе министра који би их представљао и коме би они били одани. Они желе да им се каже шта држави треба да то и производе. Они државу доживљавају као своју за разлику од других. Разлог за то треба тражити у специфичности пољопривредне производње.

Графикон 14. Дали пратите кретање цена пољопривредних производа:

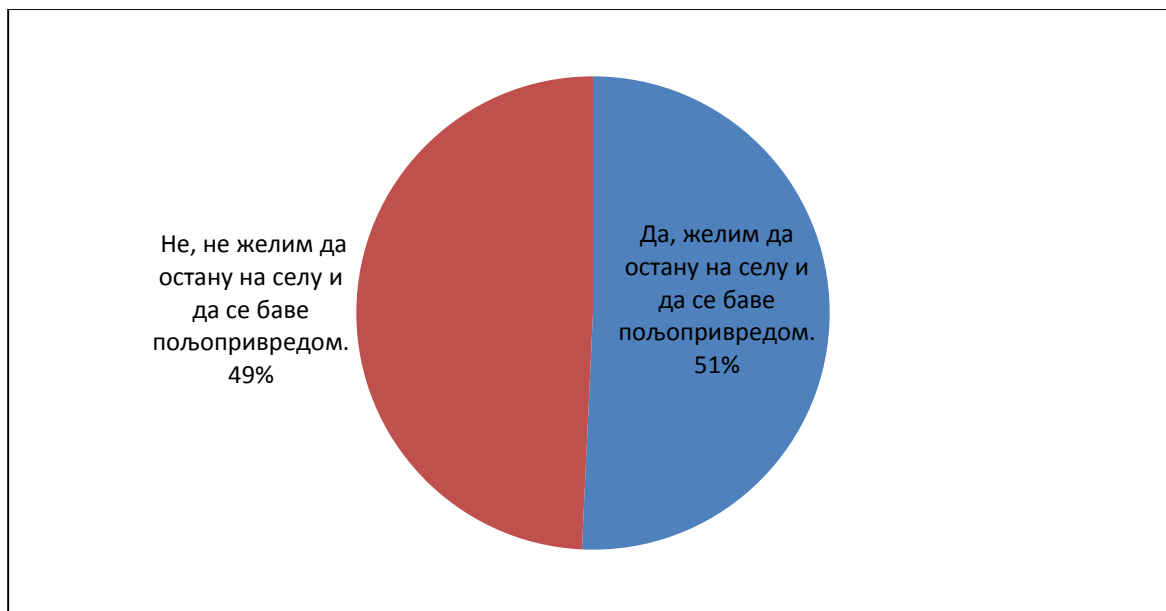
Висок проценат анкетираних прати цене доста редовно. Међутим, поставља се питање где и како долазе до информација о ценама? Претпоставка је да они који редовно прате цене(свакодневно) користе или интернет или сарађују са неком фирмом која се бави трговином пољопривредним производима(ГЕА И-С, Инфо Тим логистика...). У разговору са пољопривредницима, дошло се до закључка да они само примају информацију о ценама, али јако мали број њих зна и како може да утиче на цену како би она била на већем нивоу. Кроз удруживање и кроз рад са задругама могуће је индиректно доћи до више цене. То је једини брзоделујући начин да се дође до веће цене и самим тим веће зараде.

Графикон 15. Дали живот на селу има будућност:

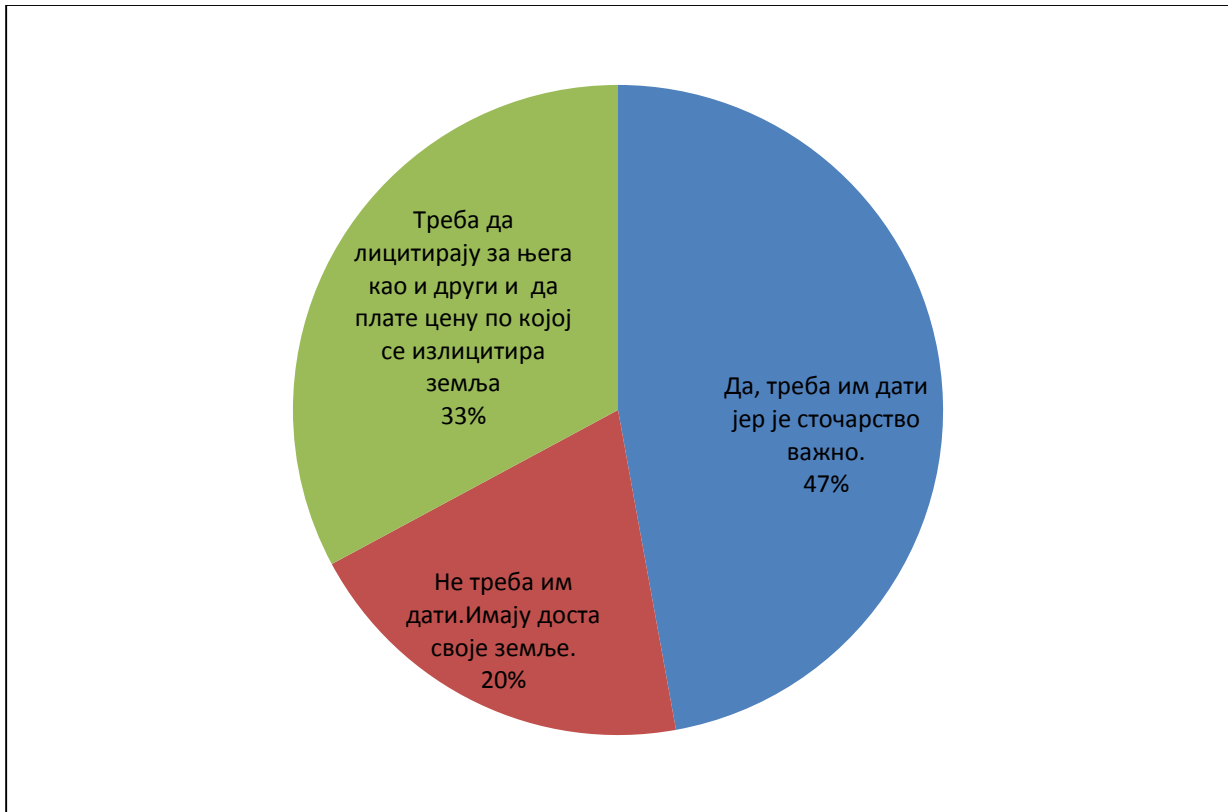
Питање да живот треба наставити у граду по сваку цену смо оставили из разлога да видимо колико људи је ипак спемно да напусти пољопривреду. 34% испитаних је ипак доста велик проценат. Разлог за овакво расположење можемо пронаћи у све тежем положају малих и средњих пољопривредних породичних газдинстава који су први на удару после примене ССП-а (Споразум о стабилизацији и придруживању). Према том споразуму наша држава мора да усклади заштиту пољопривредно прехранбених производа са споразумом који је потписан. Обзиром да су мала и средња пољопривредна газдинства углавном произвођачи сировина, производња меса и млека је прва доживела удар на цене, а самим тим и на приходе самих произвођача. Јефтино месо из ЕУ као и млеко у праху су преплавили наше ионако мало тржиште које сваке године услед негативног природног прираштаја има 35000 потрошача мање. Подстицаји који постоје у земљама које нам свињско месо и млеко у праху извозе је на далеко вишем нивоу него код нас у држави. Наши пољопривредници услед константних промена аграрне политике јако тешко могу било шта испланирати и самим тим нису конкурентни јер се нису довољно развили.

Графикон 16. Да ли желите својој деци да остану на селу и да се баве пољопривредом као и ви:

Још један поразан резултат. Обзиром да су у анкети своје мишљење дали углавном родитељи, право је питање шта о останку на селу мисле и њихова деца? Обзиром да знамо у каквом је стању наше село, можда је боље да тај податак и не знамо. 49% родитеља који се баве пољопривредом не жели да види своју децу као наследнике у пољопривредном послу и сматра да је њихова будућност у бављењу другим неаграрним активностима. Тренутно, пољопривреда за већину пољопривредника није атрактивна као извор прихода и када их питате зашто се не баве нечим другим, они вам одговарају да је сад касно да нешто друго уче јер су већ остарили. Очигледно је да систем субвенција и подстицаја бар када је рурални део наше земље у питању, није дао очекиване резултате. Уколико нешто не променимо у подстицању пољопривреде, може се десити да подстицаје неће имати ко да користи јер на селу нико неће остати осим пар људи који ће радити земљу коју су други напустили.

Графикон 17. Да ли државно пољопривредно земљиште треба дати по праву пречег по просечној излицитираној цени оним сточарима који већ имају довољно земље у свом власништву:

Иако је свима јасно да је сточарство важно, већина пољопривредника сматра да сточари не треба да имају право пречег закупа на начин на који сад остварују право по праву пречег када је додела државне земље у питању. Посматрајући реакције и коментаре пољопривредника, проблем се састоји у додели земље правним лицима који имају фарме и која неретко дођу до скоро 50% државног земљишта које се за одређену годину издаје у закуп. Обзиром да се преко права пречег закупа за сточаре земља додељује и правним лицима која имају и више него довољно своје земље, овај начин доделе земље би се требао изменити. Сами пољопривредници немају ништа против да се земља додели физичким лицима која се баве сточарством из разлога што њих нема много, а и долазе из исте класне групе као и друга физичка лица која лицитирају пољопривредно земљиште.

Проблематика из ранијих година у Општини Рума (2013. год.)

Ако се вратимо на пример газдовања државним земљиштем Општине Рума и резултата анкете Удружења пољопривредника Општине Рума можемо извући следеће закључке:

Од укупно 7,207.4594 ха државног пољопривредног земљишта око 50%, односно 3,603.7297 ха иде у процес лицитације, а других 50% се расподељује сточарима по праву пречег закупа.

На лицитацијама се пријављује просечно око 162 пољопривредника. То значи да би ако се државно пољопривредно земљиште расподели свим заинтересованим пољопривредницима, свако би добио у просеку по 22.2452 ха земљишта што је одступање од 11.23% од жељене

површине од 20 ха по пољопривреднику по анкети која је урађена. Земљишта дакле има за све, посебно је питање зашто тако није у пракси?

Посебан проблем који се истиче зашто мали број људи уопште излицитира (њих 60,38% од укупног броја заинтересованих) државно пољопривредно земљиште је тај што појединац може да излицитира највише 50 ха,а ако се лицитација спроводи на парцелама које су недељиве целине(износе више стотина хектара)тај број износи онолико колика је и величина парцеле. Парцеле се не могу делити на мање од 50 ха. Проблем који се на лицитацијама јавља је и лицитирање за друге које није законом забрањено, али је забрањено давање државног земљишта у подзакуп, али то у реалности нико не контролише. Дешава се да се људи неколико дана пре лицитације у одређеној катастарској општини пријаве да живе, купе 0.5ха земљишта у тој катастарској општини и затим учествују у лицитацији комплекса од неколико стотина хектара.

Посебна прича су и висина излицитираних парцела које кад је Општина Рума у питању иду и до 94,000.00 дин/ха(817.39€/ха) .Просек на нивоу општине износи 34,397.65 дин/ха(299.11 €/ха).

Када је у питању закуп по праву пречег за сточаре, цене у 2014-ој години се крећу од 101.89 €/ха за осму класу земљишта па до 328.69 €/ха за прву класу земљишта.

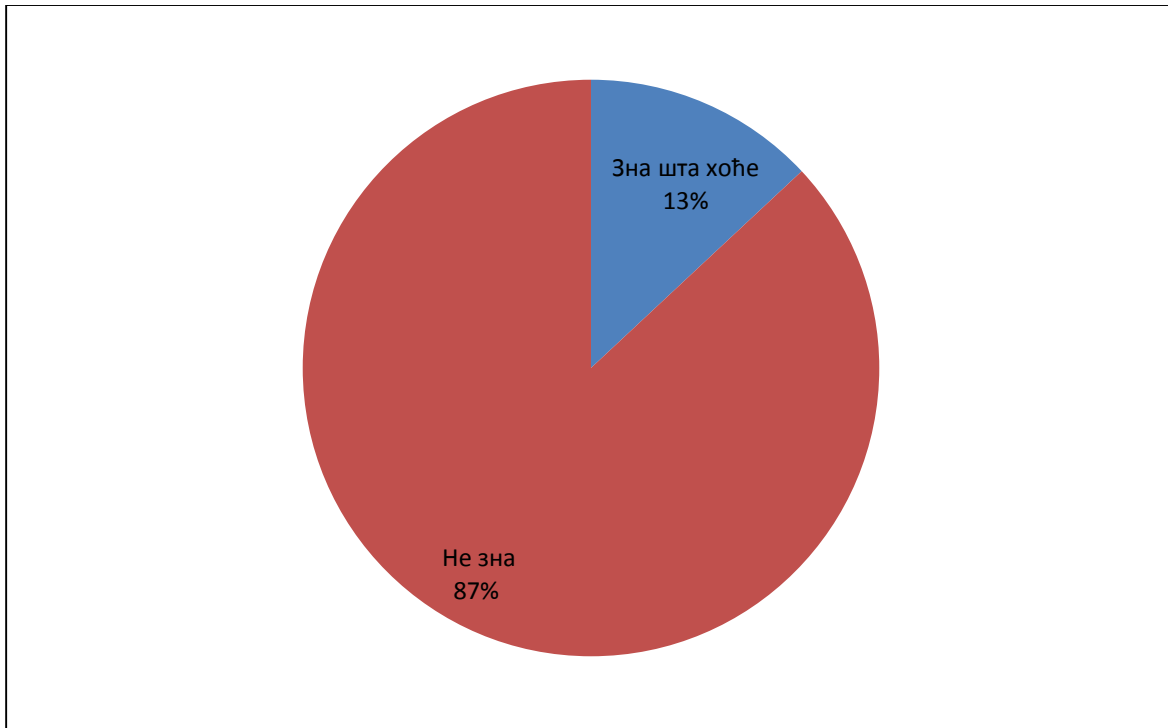
Проблеми који постоје када је у питању земљиште за сточаре су :

Не постоји лимит по појединцу-појединац може добити на коришћење скоро сво земљиште.

Не узима се у обзир постојећи земљишни фонд корисника по праву пречег- ПГ које обрађује на пример 500 ха земљишта, има 100 условних грла стоке, има право да добије још 100 ха државног земљишта(1 УГ/ха) без обзира што има више него довољно свог земљишта за производњу сточне хране. Обзиром да добија земљиште по просечној цени у зависности од класе, држава, покрајина, али и локална самоуправа овим путем остварује мање приходе од закупа од оних које би добила да је земљиште понудила на лицитацији осталим пољопривредницима.

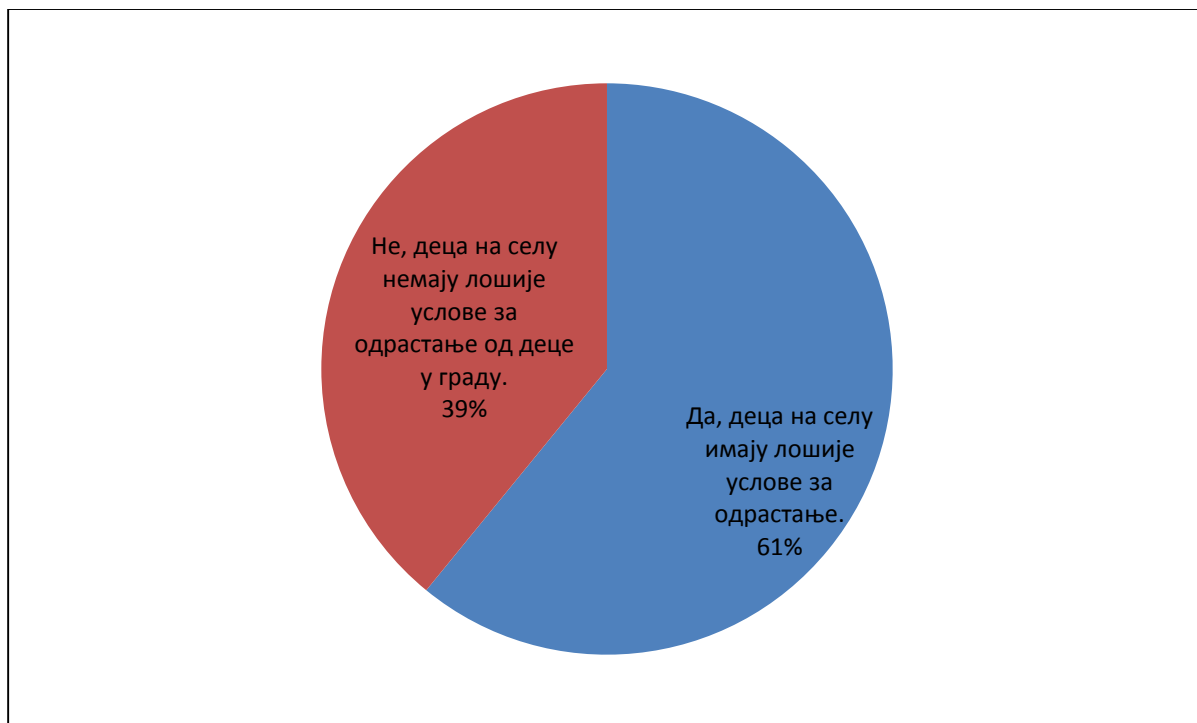
Не постоји усклађен однос између поседа који већ постоји и величине поседа који се лицитира. Уколико неко има 0.5 ха он без проблема може да излицитира и највећу парцелу на лицитацији. Уколико нема механизацију, нико не поставља питање да ли је то и како изводљиво у пракси.

Графикон 19. Да ли држава Србија зна шта хоће од пољопривреде:

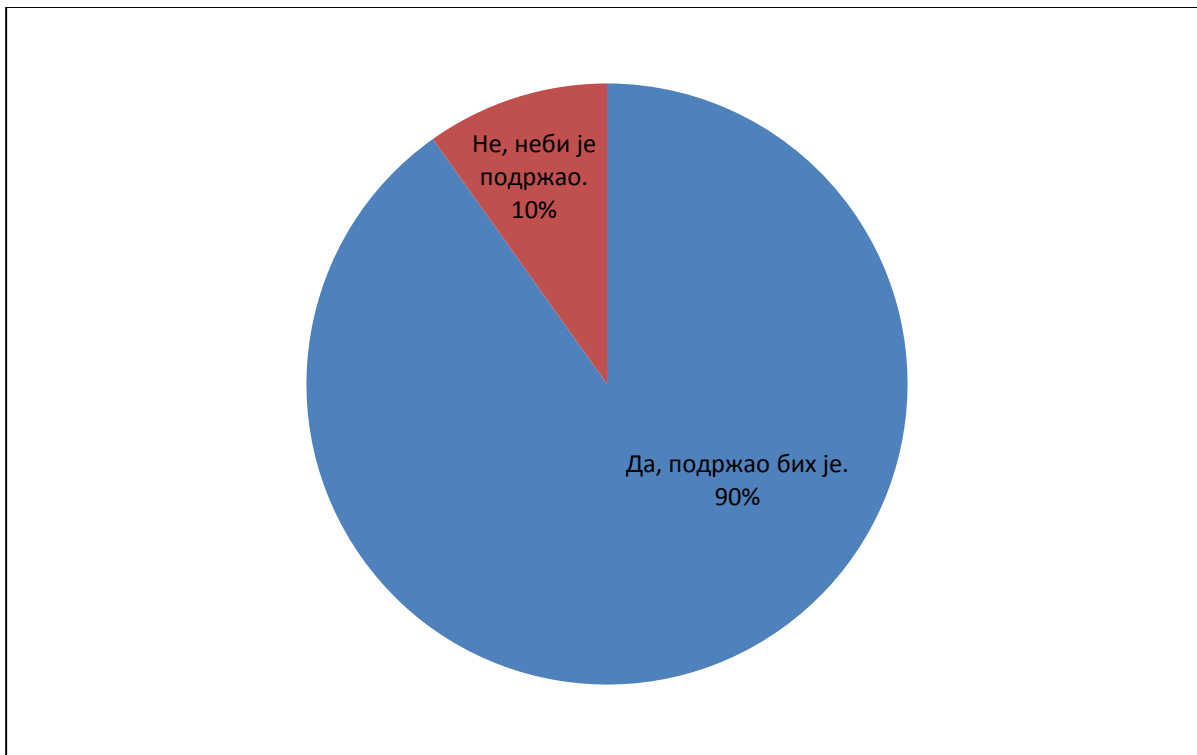
Податак који говори да 87% анкетираних пољопривредника сматра да наша држава не зна шта хоће од своје пољопривреде је поразан. Сталне измене и допуне закона, правилника и осталих прописа из домена аграрне политике су евидентан разлог да се константно лута на путу развоја пољопривреде. Обзиром да је за последњих 15 година било више од 10 министара пољопривреде је податак који довољно говори за себе. Непостојање плана, односно обавезе да се поштују планови који се донесу на нивоу државе, резултирало је тиме да је сваки министар доносио нове планове развоја и нове мере подстицања у пољопривреди. Отежано планирање због непостојања плана је и разлог оваквог резултата анкете. Било би неопходно да се доносиоци одлука обавезу на наставак аграрне политике у складу са стратегијом развоја и донетим законом о подстицајима уз немогућност њиховог мењања бар 5 година.

Графикон 20. Да ли деца на селу имају лошије услове за одрастање него деца у граду:

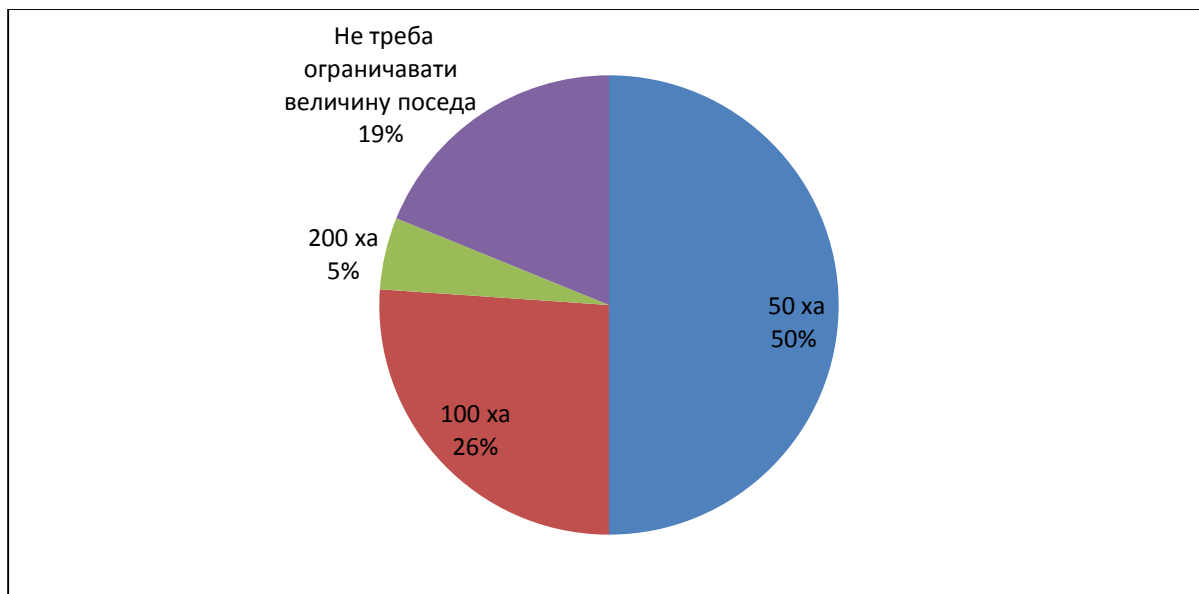
Апсолутна већина анкетираних, њих 61% сматра да деца на селу имају лошије услове за одрастање. Ово питање је социолошког карактера, али наговештава само нарастање проблема у руралним крајевима из разлога што ће се бела куга, али и миграција са села у град одразити на отежано проналажење радне снаге која је неопходна уколико се жели интензивирати производња. Са друге стране, овај алармантни податак указује да мере руралног развоја нису донеле очекивани резултат. Неопходно је преиспитивање мера намењених руралном развоју јер уколико се неке мере не промене на време, може се десити да неће имати кориснике у неком будућем периоду у руралним подручјима политика која се за њих и доноси. Смањење броја становника и одлазак омладине са села, неминовно воде у екстензивирање процеса производње и смањеним приходима за већину становника на селу. Са друге стране, средства која се издвајају за подстицање давања у закуп пољопривредног земљишта за старије од 65 год. и пољопривредне пензионере, биће недовољна са обзиром на број корисника тих средстава.

Графикон 21. Да ли бисте подржали оснивање пољопривредне коморе ако бисте морали да плаћате редовну чланарину у њој:

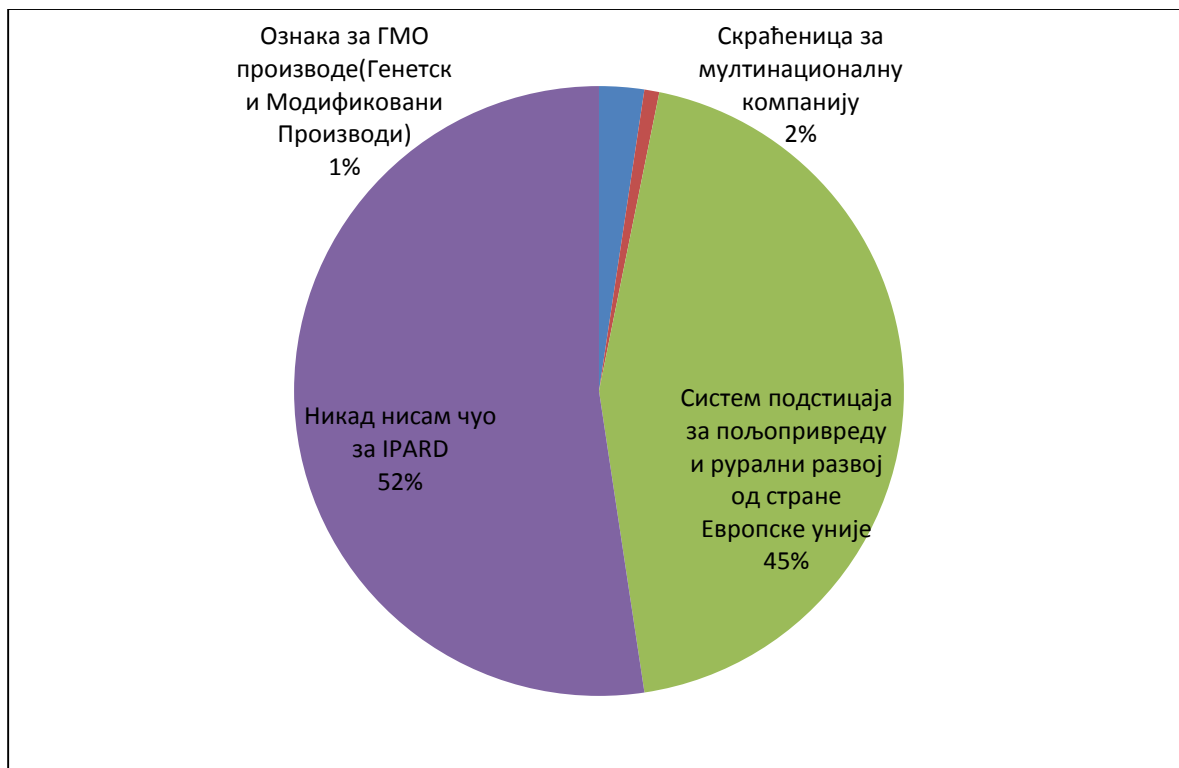
Оснивање пољопривредне коморе на начин на који она постоји у земљама ЕУ и у окружењу је нешто што наши пољопривредници подржавају. Свесни су да се чланарина плаћа, али они сматрају да би требало да постоји неко тело које би њих представљало и било специјализовано само за њих. Исто тако, они имају осећај да нико не разуме њихове проблеме и да је један од разлога и тај што се нико не бави њиховим проблемима. Из анкете се може запазити да 87% анкетираних сматра да држава Србија не зна шта хоће од своје пољопривреде. Већ дужи низ година се прича о оснивању пољопривредне коморе пласира пољопривредницима, али њено оснивање никако да се деси. На овом питању би требало порадити бар на територији АП Војводине као једној аграрној целини.

Графикон 22. Величину пољопривредног газдинства требало би ограничити земљишним максимумом на:

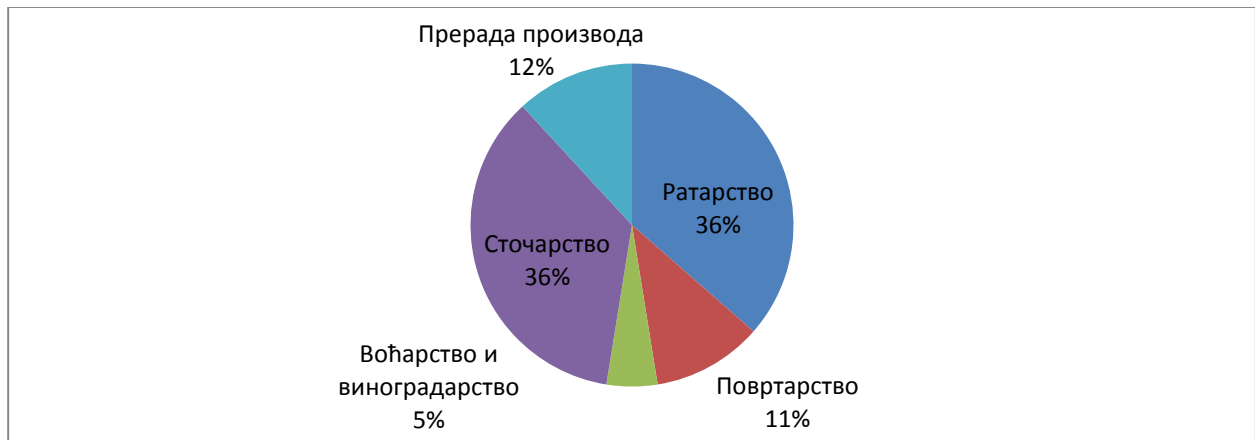
Питање ограничавања величине пољопривредног газдинства на одређену површину је питање које стално изазива реакције пољопривредника. Искуства о некадашњем увођењу земљишног максимума су за велику већину пољопривредника прихватљива и 50% њих сматра да је површина од 50 а сасвим довољна за проширену репродукцију на пољопривредном газдинству. Међутим, каснијом анализом, сматрамо да питање није добро постављено из разлога што се није у питању навело да се мисли на суво ратареење. Системом редукованих површина и коефицијентима за одређивање величине земљишног поседа, можемо доћи до податка да газдинство које се бави производњом дувана или воћа на 10 ха је у ствари "веће" од газдинства које гаји житарице на 50 ха. Ипак, непобитна је чињеница да већина пољопривредника сматра да треба увести границу за величину пољопривредног газдинства на начин који постоји у неким земљама ЕУ.

Графикон 23. IPARD је:

Недовољна информисаност наших пољопривредника о IPARD програму је показатељ да се у наредном периоду мора више пажње посветити едукацијама о европским фондовима за пољопривреду и рурални развој. 55% пољопривредника не зна шта је то IPARD, а право питање је колико осталих 45% зна детаље о условима које овај програм поставља и шта нуди. Због све чешћих и евидентних проблема у аграрном сектору, а посебно у делу исплате субвенција, овај програм се мора искористити максимално ефикасно. Финансирањем инвестиција из европских фондова, а обзиром да знамо да оно што се финансира из ЕУ фондова не може се финансирати из националног буџета, реално је за очекивати да ће се средства прелити у директна давања кроз подстицаје. Самим тим, од нас зависи колико ћемо средстава повући из ЕУ фондова. Треба се припремити, искористити искуства из региона и радити на информисању пољопривредника секторским приступом у складу са њиховим инвестиционим плановима за развој пољопривредног газдинства.

Графикон 24. Шта би се из аграрног буџета требало више подстицати:

Ово је и очекивани резултат анкете. Ратарство и сточарство су не само доминантне гране на нашем терену, него се тим гранама пољопривреде бави и највећи број пољопривредника. Ратарство се може посматрати као грана која има најмањи интензитет производње, али у суми вредности производње, оно доминира. Структура нашег извоза је базирана на извозу сировина, углавном житарица, па стога и не чуди констатација да ратари сматрају да њих треба подстицати. Сагледавајући старосну структуру која је у нашој општини доста слична са просеком у републици, долазимо до закључка да ће се тренд површина под ратарским културама повећавати у наредном периоду. Самим тим наше пољопривредно земљиште ће се и даље екстензивно радити и самим тим неће одбацивати већи доходак као што је то случај у повртарству или у воћарству. Иако се повртарство и воћарство као гране пољопривреде које су интензивније од ратарства подстичу на разне начине кроз субвенције и бесповратна средства која нису мала, повртари и воћари сматрају да држава треба да их више помогне у организовању и пласману њихових производа када је извоз у питању. Разни проблеми који се све чешће могу чути када је извоз воћа у Руску федерацију у питању, доводи воћаре у дилему да ли површине под воћем треба повећавати јер је извоз на који се ослањају кратак и може се зауставити у сваком тренутку. Они не могу да схвате да држава дозвољава малверзације појединаца који својим акцијама могу да угрозе извоз воћа из целе државе због реекспорта који је у поређењу са нашом домаћом произвођачком миноран. Када се каже да треба подстицати воћарство, они сматрају да им треба заштита од шпекуланата који могу индиректно да их угрозе.

Посебан проблем су сточари који сматрају да све подстицајне мере нису довољне јер држава никако не штити домаћу производњу од увоза из иностранства, а посебно из Европске уније. Произвођачи из Европске уније далеко су продуктивнији, боље опремљени, имају веће подстицаје од стране како ЕУ тако и од својих матичних држава и наши произвођачи са њима не могу да се пореде. Резултат не бриге за оно што се дешава на нашем тржишту и неконтролисани увоз свега и свачега, очекивано је довео до драстично брзог пада цена сточарских сировина и довео у питање и сам опстанак сточара чији производи су се откупљивали по цени која је испод цене коштања. Закасна реакција државе и планирани интервентни откуп неће решити нагомилане проблеме из разлога јер интервентни откуп није решење проблема на дуге стазе. Посебно тешко за сточаре ће бити прилагођавање европским прописима из области заштите животне средине.

